

Människohantering

KARL GRUNEWALD:

Människohantering på totala vårdinstitutioner

112 sidor. *Natur och Kultur*, 1971.

Pris inkl. moms 29:— kr.

"Människohantering på totala vårdinstitutioner" låter den intressanta titeln på en liten bok som utgivits på Natur och Kultur under redaktion av medicinalrådet Karl Grunewald. Övriga bidragsgivare är den tysk-amerikanske psykologen Wolf Wolfensberg, den amerikanske psykiatern David J. Wail, den svenske juristen Bengt Nirje, ombudsman för riksförbundet för utvecklingsstörda barn, och slutligen den norsk-amerikanske juristen och sociologen Gunnar Dybwad.

Boken kunde ges undertiteln "Principiella betraktelser över masshantering av människor på anstalter i allmänhet, och på anstalter för psykiskt utvecklingsstörda i synnerhet".

"Den totala institutionen är en kombination av bostad och arbetsplats för ett stort antal likställda individer, avskurna från yttervärlden under en lång tidsperiod. Tillsammans lever de i en instängd, efter rutin administrerad tillvaro". Så sade den amerikanske psykologen Ervin

Goffman i sin berömda bok "Asylums" 1961.

Den engelske psykiatern Russel Barton skrev 1959 en liten bok "Institutional Neurosis", om hur anstaltsvivelser förändrar människans själsliv.

Dessa två små böcker av Goffman respektive Barton har haft stort inflytande på de senare årens tänkande beträffande vård av människor på anstalter d. v. s. mentalsjukhus, fängelser, internatskolor m. m., och de har även inspirerat de fem författarna till boken "Människohantering på totala vårdinstitutioner". Denna bok diskuterar de allmänna principerna för anstalters skadliga inflytande, d. v. s. hur de intagna förödmjukas, fråntagas privatliv och rätten till åsikter och yttrande och till privata ägodelar, hur de intagna blir alltmera oföretagsamma, timida och förslöade. Boken ger en skrämmande bild av den järnhårda låtsas-humanitet som fordom florerade och ännu florerar på många anstalter. Anstalter där människan reduceras till statistiskt objekt och hennes behov tillgodoses enligt fabriksmässiga mallar.

Ungefär hälften av boken befattar sig med sådana principiella betraktelser över de psykiska omvandlingarna som totalitära anstalter kan åstadkomma hos människan.

Andra hälften av boken befattar sig med de psykiskt utvecklingsstördas liv på totalitära anstalter och frågan om hur minsta skada och största nytta uppnås för de utvecklingsstörda i sådan vård.

På bokens 112 sidor har författarna hoppackat en stor mängd klartänkta och väl underbyggda beskrivningar i ämnet. Anstaltsvården nagelfares punkt för punkt. Intagning, patientens ekonomiska tillgångar, permission, måltider, kontakt med andra könet etc. Fel dras fram ett efter

ett, i stor mängd. Sedan går man över till att beskriva hur systemet bör korrigeras. Här framhäves Nirjes normaliseringsprincip: att den psykiskt utvecklingsstördes liv skall i möjligaste mån likna den normalbegåvades liv, vilket skall uppnås genom att psykiskt utvecklingsstörda uppfostras till integrering med de normala i stället för isolering ifrån de normala.

Såsom det är modernt nu för tiden, så innehåller också denna bok en hel del indignation över hur eländigt det står till på det sociala området i USA, jämfört med Sverige. Antingen detta är sant eller lögn, så är det i alla fall efterhand tröttsamt. Det finnes ju olösta problem på närmare håll.

Författarna är själva på sitt vis anstaltsindivider. De uttrycker sina tankar i form av scheman, rubriceringar, förbud, tidsföljder, punkt 1) 2) 3), a, b, c, etc. Boken använder dock annars ett vardagligt språk, men den är så kompakt att den knappast är läsbar för andra än folk med erfarenhet av anstaltsvård.

Boken kan därför endast rekommenderas vårdengagerade personer. Men för denna kategori är den verklighen bra. Det torde knappast finnas någon annan bok på svenska som lika kort och klart omtalar de väsentligaste farorna med anstaltsvården av mentalsjuka och psykiskt utvecklingsstörda, och hur man bör undvika dessa faror.

Landstingen rekommenderas att sprida denna bok i många exemplar på alla vårdinstitutioner för mentalt sjuka och psykiskt utvecklingsstörda.

Hans Hindhede